

ULUSLARARASI YEŞİL GİRİŞİMCİLİK VE İSTİHDAM MERKEZİ

YOL HARİTASI
ŞUBAT 2018

Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığına yürütülen Erasmus + Programı kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan görüşlerden Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz

ULUSLARARASI YEŞİL GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİKÇİ İSTİHDAM MERKEZİ (IGEC) PROJESİ

Türkiye, Micheal Porter'ın sınıflandırmasına göre verimlilik odaklı ekonomiler arasında yer almaktadır. Ancak orta gelir tuzağı olarak adlandırılan ve milli gelirlerini yıllar boyunca 10.000\$ civarı üzerine çıkaramayan ülkelere verilen tanımlama Türkiye tanımına uymaktadır. Türkiye'nin orta gelir tuzağı olarak da tanımlanan handikaptan kurtulmak için inovasyon odaklı ekonomiye geçiş aşamasında, yüksek katma değer yaratan girişimciliğe ihtiyacı bulunmaktadır. Mevcut sanayileşme, üretim ve kaynak kullanımı kalıpları doğrultusunda bugünkü büyüme eğiliminin sürdürülemeyeceği dünyadaki önemli bilim adamları tarafından dile getirilmektedir. Bu doğrultuda son birkaç on yılın uzlaşısı olarak, doğal kaynaklara zarar vermeksizin yaşam kalitesinin yükseltilmesini temel alan sürdürülebilir kalkınma çalışmaları, yenilik ve yaratıcılık özellikleri ile girişimcileri ön plana çıkarmıştır. Bu sürecin sonucunda çevre ve ekoloji odaklı girişimcilik olarak ifade edilen yeni bir girişimcilik türü olan eko/yeşil girişimcilik ortaya çıkmıştır.

AB'nin de öncelikle üzerinde durduğu konuların başında gelen yeşil girişimler, eko-inovasyon süreçleri ve gençler için istihdam yaratma ihtiyaç sacayağı projemizde bütünleşik bir şekilde ele alınacaktır. AB'nin "2020 Smart, Sustainable and Inclusive Growth" Stratejisi, yeşil büyüme dolayısıyla doğayı tahrip etmeden refah kaybının sürdürülebileceği yenilikçi iş modellerini desteklemektedir. 2020 itibariyle bu sektörde 3,5 milyon kişiye istihdam yaratılmasını ve 2030 yılında iş süreçlerinde %30 kaynak verimliliğine ulaşmayı hedeflemektedir. 2014 – 2020 yılları arasında 220 milyon Euro'luk bir kaynağı kullandırmayı planlamıştır.

Yukarıda belirtilen problemler orta ve uzun vadede doğrudan gençleri etkilemektedir. 2009 global krizinden bu yana aşılamayan bu problemin önümüzdeki birkaç sene de aşılamayacağı öngörülmektedir. Neredeyse 10 yıllık bu süreç kayıp bir jenerasyonun ve dolayısıyla refah kaybının habercisidir. Genç işsizliği, katma değer yaratan yeni girişimler ve sürdürülebilirlik ihtiyaç sacayağının bu denli hissedildiği ülkemizde ve ortaklarımızın bulunduğu ülkelerde, bu ihtiyaçlara cevap verebilecek somut bir girişim henüz mevcut değildir. Bu problemlerin çözümü için bu hizmetleri sunan ve bir eko-sistem oluşumuna öncülük edecek bir merkeze/pilot uygulamaya ihtiyaç vardır.

Sürdürülebilirlik ve çevresel hassasiyetlerin ön planda tutulduğu, aynı zamanda endüstri 4.0 ve bilgi çağı dönüşümünün yakalanmasında kolaylaştırıcı rol oynayacak, gençlere de hem yeşil girişimler hem de mevcut yeşil istihdam fırsatları konusunda danışmanlık ve networking altyapısı sağlayacak bir istihdam merkezi oluşturması amacına yönelik olarak pilot çalışmaların gerçekleştirileceği projemizde nihai amaca çeşitli çıktılarının üretilmesi, yerel ve uluslararası faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sayesinde ulaşılabileceği beklenmektedir.

Belirtilen ıtkıları sırasıyla;

- Yeşil Girişimcilik Paydaş Algı Araştırması
- Uluslararası Yeşil Girişimcilik Merkezi
- Uygulamalı Yeşil Girişimcilik Eğitim Modülü
- Greenovate İnteraktif Web Platformu
- Uluslararası Yeşil Girişimcilik Fikir Yarışması

ULUSLARARASI YEŞİL GİRİŞİMCİLİK VE İSTİHDAM MERKEZİ

Projemizin en temel ve kritik çıktısı belki de Uluslararası Yeşil Girişimcilik ve İstihdam Merkezi'nin (IGEC) fiziki olarak kurulması ve işler hale getirilmesi olacaktır. Projemizin etkinliklerinin planlandığı bir şekilde yürütülmesi ve sürdürülebilirlik sağlanması açısından olmazsa olmaz bir araç niteliğindedir. Projemizin bir nevi yürütme üssü burası olacaktır. Büyükçekmece Belediyesi bünyesinde tahsis edilecek bir mekanda kurulacak olan merkez, Türkiye'de bu alanda bir ilk olacaktır. Daha önce yeşil girişimcilik ve istihdam ile ilgili kurulmuş ve faaliyet gösteren bir merkez bulunmamaktadır. Hatta partner kuruluşlarımızın ülkelerinde de bu yönde çalışan bir yapıya rastlanmamıştır. Merkezimiz uluslararası bilgi ve yenilik transferi ile daha bütüncül ve ayakları yere basan bir şekilde inşa edilecektir. Litvanya, Macaristan ve Yunanistan'dan proje partnerlerimiz ve ilerleyen aşamalarda bahsedilecek paydaşlarımızın da katkıları ile kurulum ve inşa süreci tamamlanacak, yürütme aşamasına geçilecektir.

Bu merkez bünyesinde proje personeli ve Büyükçekmece Belediyesi'nden personel görev alacaktır. Hedeflerimiz doğrultusunda;

- Eğitim
- Networking
- Danışmanlık
- Etkinlik (toplantı, atölye çalışmaları, seminer, konferans vb.)
- Mekansal altyapı (hazır ofis) hizmetleri sunacaktır.

Üretilen uygulamalı yeşil girişimcilik eğitim modülünün pilot ve yerel uygulamaları, yerel yaygınlaştırma çalışmaları gibi faaliyetler için kullanılacaktır. Aynı zamanda proje fikir yarışması ve diğer yeşil girişimcilik aktiviteleri kapsamında girişimci adayları burayı kuluçka merkezi olarak kullanabilecek, yeşil istihdam ve kariyer yönlendirmesi konusunda da faaliyet gösterecektir. Kurulacak olan merkezin nihai hedefi yeşil girişimcilik ekosisteminin gelişmesine katkıda bulunmak, yeşil girişimcileri ve bu alanda istihdam edinmek isteyen gençleri desteklemek ve katma değer yaratmaktır.

Başarıya ulaştırılması hedeflenen pilot çalışma ile, bu işin gerçekleştirilebileceğine yönelik cesaret arttırıcı ve takip eden kurumlara ilham verici bir kapsam inşa edilmeye çalışılmaktadır.

Merkez bünyesinde gerçekleştirilecek çalışmalar, merkezin vizyonu, sürdürülebilirliği gibi konuların detayları proje ortakları ile birlikte şekillendirilmiş olup, detayları bir sonraki bölüm (Adım Adım Yeşil Gelecek) içerisinde verilmiştir.

ADIM ADIM YEŞİL GELECEK

1. EKİP & PAYDAŞLAR

Proje koordinatörü Büyükçekmece Belediyesi, proje partnerleri Küresel Çevre Derneği, Academy of Entrepreneurship, IMRO DDKK, European Social Entrepreneurship and Innovative Studies Institute temsilcilerinden oluşan bir merkez yönetim kurulu oluşturulacaktır. 5 kişilik yönetim kurulu oy çokluğu ile hareket edecektir.

Merkez, koordinatör Büyükçekmece Belediyesi bünyesinde inşa edilecek olup, koordinasyonu da Büyükçekmece Belediyesi tarafından sağlanacaktır. Merkez sekreteryasını bu doğrultuda Büyükçekmece Belediyesi üstlenecektir. Merkez içerisinde yapılacak çalışmalarda da sekreteryaya ile birlikte etkinliğin ulusötesi veya yerel olmasına bağlı olarak kararlaştırılan ortak sorumluluk üstlenecektir.

Proje personeli ve Büyükçekmece Belediyesi'nden personel görev alacak, proje tamamlandıktan sonra operasyonel ve ekipman giderlerini Büyükçekmece Belediyesi üstlenecektir.

Merkez proje paydaşlarının ve diğer aktörlerin de desteği ile çalışmalarına devam edecek, etki alanını genişletecektir. Bu kapsamda belirlenen potansiyel paydaşlar ve işbirliği biçimleri şu şekilde olacaktır;

- **Kamu:** Yeşil Girişimciliğin gelişmesi ve yaygınlaşması için gerekli kamu destekleri oluşturabilir.
- **Özel sektör:** Hayata geçen veya geçecek olan projelerin uygulanması için gerekli satın alma ya da uygulanması konularında girişimcilere destek olabilir. Aynı zamanda belirli dönemlerde kendi çalışma alanı ve ihtiyaçları doğrultusunda yeşil girişimcilerin katılımı ile çeşitli atölyeler/yarışmalar düzenleyebilir. Bununla birlikte ihtiyaç duydukları insan kaynağını merkeze bildirip mevcut işgücü arayışlarına cevap bulabilecektir.

- Sivil toplum kuruluşları: Yaşanan sorunları doğru tespit edilmesi ve girişimciler tarafından ortaya konulacak çözümlerin amacına hizmet etmesi için kendi deneyimlerini paylaşabilir. İlerleyen süreçlerde sivil toplum kuruluşlarının sahadan gözlemlediği sorunları, sorunun çözümü üzerine çalışan girişimci ile paylaşabileceklerdir. Bununla birlikte, sosyal fayda ve etki boyutunda mevcut tecrübe ve katkıları merkez çalışmalarına aktarabileceklerdir.
- Akademi: Var olan sorunlara çözüm üretilmesi noktasında, gerek benzer sorunlara üretilen çözümlerin akademik olarak ortaya konarak bilimsel temelli çözümlerin üretilmesinde gerekse de üniversite-sanayi işbirliği kapsamında yeni girişimcilerin yetişmesinde destek olabilir. Aynı zamanda üretilen çözümün ulusal ve uluslararası yaygınlaşması için yazılacak fon kaynaklarına yazılacak projelerde etkin rol alabileceklerdir. Son olarak kavramın teorik temelleri ve mevcut verilere ulaşma ve yorumlama noktasında akademiden destek alınabilir.
- Hukuki altyapı: Üretilen çözümlerin ticarileştirilmesi başta olmak üzere girişimcilerin ihtiyaç duyduğu konularında desteklenmesinde etkin rol oynayabilir.
- Finans kuruluşları: Yeşil girişimcilerin fikir aşamasındaki projelerini hayata geçirmesi ve hali hazırda olan projelerinin geliştirip yaygınlaşması konusunda destek verebilir.
- Yeşil girişimciler: Girişimcilikte deneyim paylaşımı, girişimcilerin gelişimleri üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Bundan dolayı deneyimli girişimcilerin, süreçte yaşadıkları sorunlar ve bunlardan çıkışları üzerine deneyim paylaşabilir.
- Mentorlar/Özel sektör temsilcileri: Doğrudan yeşil girişimcilik özelinde veya fikirlerin projeye dönüşüp ticarileştirilmesi ile satış/pazarlama konuları gibi farklı alanlarda girişimcinin ihtiyaç duyduğu alanlarda özel sektör temsilcileri deneyimlerini paylaşabilir. Aynı zamanda kurumları özelinde yaşadıkları sorunlara çözüm üretmesi ve sonrasında o çözümü üreten girişimciden ürün/hizmet satın alabilir.
- Yayın/iletişim ayağı: İyi işler yapmak kadar yapılan iyi işlerin yaygınlaşması da önemlidir. Bundan dolayı sorunlara çözüm üreten girişimcilerin ürün ve hizmetlerinin çeşitli yayın kanallarında iletişimi yapılabilir.
- Yerel yönetimler: Yereldeki herhangi bir konuda yaşanan sorunun bir benzerini farklı bir bölgede de görmek mümkündür. Bu açıdan bir bölgede yaşanan soruna üretilen çözümü farklı bölgelerde de yaygınlaştırılabilir. Yerel yönetimler hem bölgelerinde yaşanan sorunlara çözümleri girişimcilerle birlikte çözüme kavuşturabilir hem de farklı paydaşları bir araya getirip alanlar oluşturarak yeşil girişimcilik ekosisteminin güçlenmesinde etkin rol oynayabilir.

2. DURUM ANALİZİ

Merkezin durum analizi, yeşil girişimcilik ekosisteminin Türkiye'deki mevcut durum analizi ile paralellik gösterecektir. Yeşil girişimcilik alanında Türkiye'de şu ana dek hazırlanan tek rapor TTGV tarafından 2012 yılında hazırlanmıştır. Yeşil girişimcilik ekosisteminin mevcut durumuna, temel aktörlere, etkileyen unsurlara kapsamlı bir şekilde yaklaşan rapor bizim çalışmamızda da önemli bir referans teşkil etmiştir. Örnek vakaların, algının ve politika önerilerinin yer aldığı raporda günün koşullarına dair önemli bulgular mevcuttur.

Araştırmamızdan çıkan ve TTGV'nin raporunda ortaya konulan mevcut durum ile kıyaslama yapmak zaman içindeki değişimi tespit doğrultusunda faydalı olacaktır. Öncelikle TTGV'nin raporunda vurgulanan güçlü yönler, fırsatlar ve zayıf yönler, tehditleri belirtmekte fayda bulunmaktadır.

Güçlü Yönler ve Fırsatlar:

- Girişimcilik faaliyetlerinde yükselen eğilimler
- Çevre alanındaki Ar-Ge ve girişimcilik faaliyetlerinde yükselen eğilimler
- Genel olarak girişimcilik için destek sağlayan kurumların olması (kamu ve STK)
- Temiz üretim ile ilgili konuların ilgili bakanlıklar tarafından sahiplenilmesi
- Bölgesel kalkınma ajansları desteklerinin yeşil girişimcilik için kullanılabilirliği
- İş meleklerinin yeşil işletmeler için bir fırsat olması
- Fırsat tabanlı girişimciliğin gereklilik tabanlı girişimciliğin önüne geçmesi
- Teknoparkların yeşil girişimcilik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde uygun ortam yaratması
- Kapsamlı çevre ve enerji ile ilgili mevzuatın yeşil girişimcilik için fırsat oluşturması
- AB katılım süreci ile ilgili ek mevzuatın (eko etiketleme vb) uyumlaştırılma süreci
- Girişimcilerin yüksek algılama potansiyelinin yeşil girişimcilikte fırsatlar oluşturması
- "Kurumsal sosyal sorumluluk", "kurumların çevresel, sosyal ve yönetim boyutu" ile "paylaşılan değer yaratma" kavramlarının özellikle büyük şirketler tarafından ele alınması ve tartışılması
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsasındaki sürdürülebilirlik indeksi çalışmaları
- İş dünyasının iklim değişikliği ile ilgili konular ve alınması gereken olası eylemler hakkında ilgili olması
- Çevre teknolojilerinin "geleceğin teknoloji alanı" olarak kabul edilmesi
- Yüksek mühendislik kapasitesi ile mevcut sosyal ve ekonomik güce sahip genç nesil tarafından sağlanan potansiyel
- Yüksek yenilenebilir enerji potansiyeli

Engeller ve Zorluklar:

- Düşük seviyede girişimcilik faaliyetleri
- "Yeşil girişim" için özel destek programlarının olmayışı
- Çevre projeleri ve yatırımları için sınırlı sayıda destek programları
- STÜ ve eko-verimlilik konularında sınırlı bilgi ve kapasite eksikliği
- Mevcut destek sistemlerine ve finansa erişimin geliştirilme ihtiyacı
- Özel sermayenin yakın gelecekte yeşil girişimcilik için kullanılabilir olamaması
- Eğitim sistemi ve kültürel normların girişimcilik ruhuna uymaması
- Çevre ve enerji ile ilgili mevzuatta uygulama ve denetleme ile ilgili eksiklikler
- STÜ için özel bir strateji veya eylem planı olmaması
- Yeşil girişimcilik konusunun paydaşlar için oldukça yeni bir kavram olması
- Ürün odaklı yeşil girişimcilik algısının hizmet odaklı yeşil girişimciliğin önünde yer alması
- Özellikle küçük işletmelerin sınırlı kapasite ve çevre bilincine sahip olması
- Türk tüketicilerinin çevre dostu ürünler ve hizmetler hakkında ilgi ve bilgi eksikliği
- Kamuda "yeşil satın alma"nın uygulanmaması
- Özel sektörün piyasadaki çevre dostu ürün ve hizmetlerdeki mevcut talebin yeterlilik durumuna olan güvensizliği
- Yenilenebilir enerji teknolojileri de dahil olmak üzere çevre teknolojileri konusunda sınırlı teşviklerin ve yetersiz kapasitenin olması
- Özel sektörde kaos yönetimi hakkında farkındalık sorunu ve kapasite eksikliği
- Açık inovasyon ve işbirliği konusunda Türk halkının eğilim/bilgi eksikliği
- Belediyelerin atık yönetimi ile ilgili girişimler ve yatırımlar konusundaki prosedürleri

Raporun üstünden yaklaşık 6 yıl geçmesinin ardından, yeşil girişimcilik alanında yaşanan değişimleri daha iyi kıyaslamak için yorumlarımızı bu veriler ışığında yapacağız. Güçlü Yönler ve Fırsatlar bölümündekilerin yanında Engeller ve Zorlukların da birçoğunu aşmış bulunuyoruz. Fakat üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen yeşil girişimcilik özelinde gözle görülür büyük bir değişimden bahsetmek mümkün değildir. Farklı alanlarda farklı kurumlar yeşil girişimciliği destekleyen birçok çalışma yapmıştır ve yapmaya da devam etmektedir. Bundan sonraki süreçte birbirini besleyen ve etkileşim içinde olması gerekirken büyük bir kısmının birbirinden bağımsız yürümesi yeşil girişimciliğin önündeki en büyük eksikliklerden biri olduğu söylenebilir.

Güçlü yönler hala güçlülüğünü korurken, fırsat olarak görülenlerden bazıları artık fırsat olarak görülmemektedir. Örneğin iş dünyasının konuya olan ilgili ve sürdürülebilirlik çalışmalarına ağırlık vermesi, yüksek yenilenebilir enerji potansiyeli gibi öğeler hala geçerliliğini korurken, çevre teknolojilerinin geleceğin teknolojileri olarak görülmesi bir miktar erozyona uğramış bulunmaktadır. Engel ve zorluklar özelinde ise, düşük seviyedeki girişimcilik faaliyetleri aşmaya yakındır. Hızlandırma programları, özel destekler ve kamu destekleri bu eksiğin giderilmesi noktasında önemli mesafe kat edilmesine olanak tanımıştır. Yeşil ürünlere talep de tüketici tarafında artmış gözükmemektedir. Bununla birlikte KOBİ'lerin ve kamu kurumlarının yeşil dönüşümü, halk arasındaki farkındalık düzeyi, mevzuat mevcut olmasına rağmen uygulanırlığı noktasındaki eksikleri hala çözülmesi gereken problemlerdendir.

3. VİZYON VE HEDEFLER

Uluslararası Yeşil Girişimcilik Merkezinin vizyonu katma değeri yüksek yeşil girişimlerin ortaya çıkmasına ve ülkemizdeki yeşil girişimcilik ve inovasyon ekosisteminin gelişmesine katkı koymaktır. Vizyonumuz paydaşların kaygılarını, düşüncelerini ve hedef kitlenin ihtiyaçlarını göz önüne alarak, ortak hedefler bütününe işaret etmektedir. Bir hedef ve özlemin ötesinde, gelişim noktasında stratejik yönleri belirleyen bir yaklaşım olarak algılanmaktadır.

Anketler ve farklı paydaşlar ile birebir yaptığımız görüşmeler sonrasında ülkemizde yeşil girişimcilik ekosisteminin gelişmesi için bu alanda fiziksel bir alan yaratılması ve yeşil girişimciliğin gelişmesi için farklı paydaşların sürece dâhil edilerek iletişim/etkileşim çalışmalarının yapılması için bir merkeze ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle merkezin hedefleri arasında

- Yeşil girişimcilik konusunda farkındalık yaratılması
- Yeni yeşil girişimcilerin yetişmesi
- Var olan yeşil girişimcilerin farklı alanlarda desteklenmesi/güçlenmesi (finansal, know-how gibi)
- İş modellerinin sürdürülebilir olması için kamu ve özel sektör başta olmak üzere ürün ve hizmetlerini satabilmeleri için ağların oluşturulması
- Hayata geçen iyi uygulama örneklerinin de yaygınlaştırılması yer almaktadır.

Merkezin kısa ve uzun vadeli hedefleri nicel olarak belirlenmiştir. Bunlar şu şekildedir;

Kısa vadeli hedeflere proje tamamlanana dek ulaşılması öngörülmektedir. Şunlardan oluşmaktadır;

- 1 uluslararası fikir yarışması gerçekleştirmek
- 5 yerel eğitim gerçekleştirmek
- 3 yerel yaygınlaştırma ve network atölyesi gerçekleştirmek
- 10 paydaşla işbirliği geliştirmek (özel sektör – kamu – STK)
- Gerçekleştirilecek faaliyetlerde 500 birey ve 50 farklı kuruma ulaşmak
- 1 fikrin ticarileşmesini sağlamak
- 10 gencin yeşil istihdam alanlarında istihdam edilmesini sağlamak şeklindedir.

Orta ve uzun vadeli hedeflerimiz ise;

Proje tamamlandıktan sonraki üç sene içerisinde;

- 6 ulusal eğitim programı düzenlemek
- 2 uluslararası eğitim programı düzenlemek
- 12 farklı networking, tanıtım, konferans, seminer faaliyeti gerçekleştirmek
- Türkiye'nin farklı yerlerinden 60 farklı kurumla işbirliği gerçekleştirmek
- 120 genci istihdam etmek
- 15 fikrin ticarileşmesini sağlamak
- 2 farklı uluslararası hızlandırma programının parçası olmak
- 1 ulusal hızlandırma programı gerçekleştirmek
- 5 milyon TL değer yaratmak

Daha uzun vadeli hedefler ise proje tamamlandıktan sonraki ilk senenin sonunda merkezin yürütücüleri tarafından belirlenecektir.

4. FAALİYETLER VE İÇERİK

Faaliyetler ve içerik, bir önceki kısımda belirlediğimiz nihai amacımızın ve hedeflerimizin destekleyenleri, bileşenleridir. Bir önceki bölümde belirtilen hedefler doğrultusunda merkez bünyesinde çeşitli hizmetler sunulacaktır.

A. Eğitimler

- Yeşil girişimcilik, eko inovasyon, temiz üretim gibi ilgili başlıklarda çeşitli eğitimlerin sunulması gerçekleştirilebilir. Bu eğitimler içerisinde projemiz çıktılarında "uygulamalı yeşil girişimcilik eğitim modülü" yer alacaktır. Yaklaşık 20 – 25 kişilik gruplara yönelik olarak hazırlanmış olan içerikler, bütüncül modül veya ayrı ayrı modüller olarak katılımcılara sunulabilir.

- Üretilmiş olan eğitim içeriklerini yaygınlaştırmak üzere eğitmen eğitimleri gerçekleştirilebilir. Bu eğitmen eğitimleri ulusal olabileceği gibi Uluslararası olarak da uygulanabilir.

- Konu ile ilgili çalışmalar gerçekleştiren kurumlara yönelik kapasite geliştirme eğitimleri düzenlenebilir. Bu eğitimler kapsamında kurum temsilcilerinin teknik ve bilişsel yeterlilikleri geliştirilebilir.

B. Networking

- İlgili temalarda ve sektörlerde faaliyet gösteren işveren temsilcileri ile istihdam edilmeyi bekleyen gençleri bir araya getirecek istihdam fuarları düzenlenebilir.

- Kamu, STK, özel sektör ve akademi den aktörlerin birlikte projeler geliştirebilmeleri, iş birliklerinin geliştirilmesi ve yeşil girişimciliğin yanı sıra eko-inovasyon konusunda sürdürülebilir modeller oluşturabilmeleri için düzenli networking, link-up faaliyetleri gerçekleştirilebilir.

- Yurtdışındaki ve yurtiçindeki iyi uygulama örnekleri, yeşil girişimciler yurtiçindeki akran ve ilgilileri ile bir araya getirilebilir.

C. Danışmanlık

- İş fikri olan gençlere, iş fikirlerini hayata geçirebilmeleri için danışmanlık faaliyetleri sunulabilir.

- İş modeli olan kişi ve ekiplere, iş modellerinin geliştirilebilmesi amacıyla mentor eşleştirme programı sunulabilir.

- İş kurma süreçlerinin hızlandırılması, sektörel bilgilendirme gibi konularda bilgilendirmeler gerçekleştirilebilir.

- Mevcut fikri veya prototip ürün/hizmeti olanlara yönelik olarak hızlandırma programı gerçekleştirilebilir

D. Diğer Faaliyetler

- Yeşil girişimci adayları ve destekçiler için mekansal hizmetler sunulabilir. Bu mekansal hizmetler eğitim salonu, toplantı salonu, eğitim salonu gibi hizmetler olabilir.
- Konu ile ilgili kısa süreli bilgilendirme toplantıları, hedef kitleye yönelik olarak gerçekleştirilebilir.
- Tematik alanlarda çalıştaylar sayesinde sorun analizi, politika üretme gibi konularda ortak akıl kullanılarak somut adımlar atılabilir.
- Alanda başarılı kişi veya kurumlar seminer, konferanslar aracılığıyla paydaşlar ve hedef kitle ile buluşturulabilir.
- Proje ve fikir yarışmaları düzenlenebilir.

Belirtilen bu faaliyetler zaman içerisinde geliştirilebileceği gibi ihtiyaç doğrultusunda merkez yönetim ekibi tarafından şekillendirilecektir.

5. DEĞERLENDİRME VE BAŞARI KRİTERLERİ

Merkezin faaliyetleri konusunda fikir sahibi olmak, ortaya koyulan hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını görmek, uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla düzenli izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bu faaliyetler içsel ve dışsal olmak üzere iki farklı katılımcı grubu ile birlikte gerçekleştirilebilecektir. İçsel değerlendirme merkez yönetim ekibi tarafından, dışsal değerlendirme ise merkez yararlanıcıları ve paydaşlarının da katkıları ve geri bildirimlerini alarak gerçekleştirilecektir.

3 aylık düzenli içsel değerlendirme toplantılarının yanısıra, faaliyet bazlı dışsal değerlendirme ve yıllık genel değerlendirmelere yer verilecektir. Bu kapsamda faaliyetlerde hedeflenenler, katılımcıların kazanımları, fayda maliyet analizi gibi katılımcı temelli değerlendirmelerin yanısıra merkezin koyduğu hedeflere ulaşım ulaşamadığı ele alınacaktır. Bu değerlendirmeler rapor haline getirilecektir. İzleme ve değerlendirme esnasında kullanılacak araçlar, özelleşmiş göstergeler, ulaşılan sonuçlar ve elde edilen başarılar her bir değerlendirme periyodunda merkez yönetim ekibi tarafından tespit edilecektir.

Süreçte izlenecek merkez kalite ve yönetim kriterlerinin yanısıra ilkeler şu şekildedir;

- 360 derece kalite yönetim anlayışı (tüm paydaşların katkıları)
- Nesnel süreç değerlendirme
- Kullanıcı dostu metotlarla düzenli ve sistematik aktivitelerin desteklenmesi

6. YAYGINLAŞTIRMA VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Projenin resmi süresi bittikten sonra da Büyükçekmece Belediyesi merkezi sahiplenecek ve çalışmalarına devam ettirecektir. Gerekli personel ve ekipman desteğini sağlayacaktır.

Merkezin yaygınlaştırılması noktasında hedeflenen temel grup aday yeşil girişimcilerdir. Bunun yanısıra mevcut fikirlerini sürdürülebilir hale getirmek isteyen kişi ve start-uplar hedef kitlemiz içerisinde. Bunların dışında konu ile ilgili bireyler, kurumlar ve temsilciler de yaygınlaştırma hedef kitlesi içinde yer almaktadır. Sırasıyla;

- Girişimcilik başlığı ile ilgili yapılar
- Yeşil girişimcilik, sürdürülebilirlik, eko inovasyon konularında hizmet sağlayıcılar ve kurumlar
- Konu hakkında çalışan profesyoneller
- Akademik personel ve uzmanlar
- Genç girişimci ağları ve organizasyonları
- Sivil toplum katılımcıları ve gençlik çalışanları
- Yerel yönetimler, kamu kurumları, bölgesel kalkınma ajansları
- Üniversite ve araştırma enstitüleri
- Medya şeklindedir.

Yaygınlaştırma ve sürdürülebilirlik çalışmalarından merkez çalışanları ve merkez yürütme ekibi sorumludur. 4 farklı yaygınlaştırma kanalı kullanılacaktır:

- a. Sabit İletişim Kanalları (e-posta grupları vb.)
- b. Basılı Materyaller ve Yayınlar (tanıtım materyalleri, broşür, rapor vb.)
- c. Online Araçlar (web sitesi, sosyal medya vb.)
- d. Etkinlik temelli faaliyetler (Seminer, konferans, çalıştay vb.)

Projenin tamamlanmasının ardından, proje paydaşları bir araya gelecek ve merkezin sürdürülebilirliği kapsamında kullanılacak gelir modeli üzerinde çalışacaktır. Bunun yanısıra daha önce belirtildiği üzere Büyükçekmece Belediyesi başta olmak üzere proje partnerlerinin çeşitli düzeydeki katkıları da sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilecektir.